

2784

ENCIKLOPEDIJA JUGOSLAVIJE

1

A - Bosk

ZAGREB MCMLV

IZDANJE I NAKLADA LEKSIKOGRAFSKOG ZAVODA FNRJ

ENCIKLOPEDIJA JUGOSLAVIJE

8
Srbija-Ž

ZAGREB MCMLXXI

IZDANJE I NAKLADA JUGOSLAVENSKOG LEKSIKOGRAFSKOG ZAVODA

Enciklopedija Jugoslavije govori o zemlji u kojoj smo se rodili poslije mnogobrojnih pokoljenja i koju ćemo kao svoju otadžbinu namrijeti onima koji dolaze. U Enciklopediji Jugoslavije riječ je o prošlosti naše domovine i našeg jezika, o tragičnim lutanjima vlastite kulturne i političke svijesti po prostorima i vremenima u okviru kojih smo nastali i razvijali se. U Enciklopediji Jugoslavije govori se o našoj sadašnjosti i budućnosti, koju stvaramo po cijenu krvavih i sudbonosnih žrtava vlastitom voljom, da bismo rodovima koji će govoriti našim jezikom obezbijedili najneposrednije i najprirodnije pravo: pravo na čovjeka dostojan, slobodan i civiliziran život. U njoj je riječ o svim južnoslovenskim narodima, koji za odbranu vlastitog opstanka, za sigurnost da im se život ne ugasi na udaru okrutnih, neprijateljskih sila, za obrazloženje svoga moralnog i materijalnog lika nisu imali ni od historijskih davnina, a nemaju ni danas, nikakvih drugih odbrambenih sredstava osim vlastite volje koja se, u borbi za slobodu i nezavisnost, nikada nije htjela podrediti sili jačega. Pod stoljetnim nasiljem tuđinskih oligarhija i carstava, južnoslovenska pokoljenja, nošena trajnom vjerom u pobjedu, ginula su bez predaha, ne klonuvši ni trenutka. I kad se činilo da je uništena i posljednja težnja za integracijom južnoslovenskih naroda, na tragičnom polju naše prošlosti od Alpa do Egejskog mora i od Jadrana do Dunava, mnogobrojne, na prvi pogled stihijske čestice slijevale su se same u jedinstven tok historijskog zbivanja, koje protiče i danas kao bujica po mnogo dubljim zakonima, jedinstvenije i elementarnije nego što se pričinja sitnim svijestima, koje u svojoj pasatističkoj opsjednutosti posvećuju pažnju odudarnim sitnicama sporednog značenja.

Umirući pod kopitom stranih osvajača, u zulumu vojski i ratova, uz sveudiljni zveket oružja, u fantastičnoj kosturnici naše narodne prošlosti, samo najrazvijenije svijesti, samo vidovite oči rapsoda mogle su, jednim jedinim sveobuhvatnim pogledom, objasniti svu logičnu sveukupnost historijskih, kulturnih i političkih zbivanja, koja nas i danas dovode do slivanja u jedan jedinstven tok. Ovaj osnovni motiv naše historije, provjeren iskustvom tragičnih vjekova, objasnio se za posljednja dva svjetska rata svakom našem čovjeku. Politička i kulturna spoznaja da spas južnoslovenskih naroda leži u demokratskoj pobuni protivu tuđinskog nasilja razvila se do masovne pučke svijesti, koja se pod Titovim barjakom pretvorila u punu političku pobjedu.

Na temelju pobjedonosne, narodne, socijalističke revolucije južnoslovenski narodi oslobodili su se ne samo stranog političkog nasilja, nego i vlastitog i tuđinskog klasnog podjarmljenja; široke narodne mase odlučuju o svojoj sudbini, o svojoj privrednoj i kulturnoj dje-

latnosti. Nikada u svojoj prošlosti južnoslovenski narodi nisu imali tolike mogućnosti da razvijaju svoju vlastitu kulturu i civilizaciju kao što je imaju nakon pobjede naše revolucije.

Od koljena do koljena namirala su se kod nas svjedočanstva o kulturnoj svijesti naših pokoljenja, a palucanje tih žiža bilo je najvećom utjehom za dugotrajnog, krvavog historijskog bdjenja. Naša zemlja, po cijenu velikih žrtava, već stoljećima dosljedno i postojano hoće da svim sredstvima savlada svoju zaostalost, u koju ju je survao vihor historije. Nijesu li očit dokaz za tu tvrdnju legije pjesnika, slikara, kipara, učenjaka i boraca, koji su, trajno osluškujući riku topova po cijelom našem zemljištu, stvarali temelje žive i bujne civilizacije ne samo kod nas u zemlji, nego dajući na stotine stvaralaca i inicijatora kulturnog rada i obližnjim zemljama?

Govoreći o svojoj zemlji, Enciklopedija Jugoslavije želi da bude odraz kulture i civilizacije svih južnoslovenskih naroda. Ona će trajno osvjetljavati čitav reljef našega kroz vjekove razbijenog torza na periferiji jakih političkih i kulturnih centara, koji su neprekidno i svijesno djelovali na sistematskom razjedinjavaju naših naroda.

U prikupljanju građe za produbljenje društvene i kulturne svijesti izvršeni su golemi pojedinačni naponi i sakupljena je impozantna količina podataka. Nadahnuti život tim individualnim naporima, oduhoviti ove slavne dokumente pozitivnom masovnom kulturnom svijesću, dići zavjesu nad mrakom stoljeća, obasjati dugotrajni noćno našeg života punom rasvjetom — to je osnovni poziv Enciklopedije Jugoslavije, koja je pokrenuta da bude podsjetnikom historijskih iskustava, a istodobno i putokazom za budućnost. Enciklopedija će povezati napore prošlih pokoljenja s današnjim nastojanjima na stvaranju uslova za nesmetani razvitak svih naših stvaralačkih snaga.

U našoj historiji možemo se ponositi cijelim nizom pozitivnih činjenica: od serija ustanka za nacionalno i socijalno oslobođenje, od Koruške konverzije do borbe za narodni jezik u crkvi i državi; od makedonskih, srpskih, hrvatskih i crnogorskih borbi do bogumila i uskoka; od srpskog ustanka do narodne poezije i Dubrovnika, od stvaranja suverenih država u devetnaestom i do borbe za ujedinjenje u dvadesetom stoljeću. Ponosimo se našom Republikom Duha, koja nas je kao svijetao oblak nad tminom robovanja dovela do slobodne socijalističke zemlje, u kojoj južnoslovenski narodi danas nesmetano izgrađuju svoju vlastitu kulturu i civilizaciju.

Bez potrebnih dugogodišnjih predradnji Enciklopedija Jugoslavije ne može obaviti posao za koji su potrebna pokoljenja predanih i nadarenih kulturnih radnika. Sistematskim rasporedom građe, na temelju provjerenih podataka, Enciklopedija će, kao vrelo informacija, djelovati sugestivno pri razmatranju cjelokupne kulturne i političke južnoslovenske problematike. U nastojanju da dade naučno egzaktan prikaz kulturnog, političkog i ekonomskog života kod nas, Enciklopedija ne želi da bude retorički integralna, ali ne će da bude ni konzervativno partikularistička, naročito ne u onim oblastima gdje su ti partikularizmi u protuslovlju s interesima cjeline i naučnom istinom.

ENCIKLOPEDIJA JUGOSLAVIJE

Glavni redaktor
MIROSLAV KRLEŽA

Zamjenici glavnog redaktora
Dr. Zvonko Tkalec, dr. Mate Ujević

Redaktori

Dr. Vaso Butozan, Jagoš Jovanović, dr. Anton Melik, Dragi Milenković,
dr. Haralampije Polenaković, Marko Ristić,
dr. Andrija Štampar, general Milan Zelenika

Sekretari

Ratko Đurović, dr. Mladen Jiroušek, Ilija Kecmanović,
dr. Dušan Kermauner, Milica Koneska, Roksa Njeguš

Suradnici u I. svesku

A. Bac.	Dr. Antun Barac, akademik, sveuč. prof., Zagreb	A. Jut.	Ante Jutronić, prof. VPŠ, Split
A. Bć.	Anto Babić, univ. prof., Sarajevo	A. Ks.	Ing. Alfons Kauders, predstojnik odjela za šumarstvo u m., Zagreb
A. Be.	Alija Bejtić, Zagreb	A. Lj.	Arpad Lebl, prof. VPŠ, Novi Sad
A. Bec.	Dr. Anton Bajec, univ. prof., Ljubljana	A. M.	Dr. Anton Melik, akademik, univ. prof., Ljubljana
A. Bi.	Dr. Anton Bilimović, akademik, univ. prof., Beograd	A. Mć.	Anton Milošević, Dobrota (Kotor)
A. Bić.	Dr. Aleksandar Belić, akademik, univ. prof., Beograd	A. Poć.	Aleksandar Popović, prof. u pen., Beograd
A. Bl.	Andrija Blagojević, ppukovnik JNA, Beograd	A. Ri.	Ante Rosi, major JNA, Beograd
A. Br.	Dr. Arnošt Brilej, drž. uradnik v pok., Ljubljana	A. Sa.	Abdulah Sarajlić, ppukovnik JNA, Sarajevo
A. But.	Adem Buturović, asistent Biološkog instituta, Sarajevo	A. Šć.	Dr. Ante Strgačić, arhivar Drž. arhiva, Zadar
A. Cc.	Anica Cevc, kustos Narodne galerije, Ljubljana	A. Sk.	Dr. Alma Sodnik, univ. prof., Ljubljana
A. De.	Ana Deanović, konzervator Konzervatorskog zavoda, Zagreb	A. Sl.	Dr. Anton Slodnjak, univ. prof., Ljubljana
A. Dn.	Ašer Deleon, Beograd	A. So.	Aleksandar Solovjev, prof., Ženeva
A. Do.	Ing. Aleksandar Deroko, univ. prof., Beograd	A. Šić.	Ante Štefančić, veter. svetnik, Ljubljana
A. Ds.	Dr. August Dekaris, redaktor L. Z., Zagreb	A. Šk.	Antun Šimčik, književnik, Zagreb
A. G.	Ante Gattin, redaktor L. Z., Zagreb	A. Št.	Dr. Andrija Štampar, akademik, sveuč. prof., Zagreb
A. Gć.	Dr. Ante Gančević, redaktor L. Z., Zagreb	A. Tl.	Antun Tunkl, prof. u m., Zagreb
A. Gn.	Alfonz Gspan, znanstveni sodelavec Slov. akad. znan. in umetnosti, Ljubljana	A. Uć.	Dr. Atanasije Urošević, univ. prof., Skopje
A. Hć.	Adem Handžić, Sarajevo	A. Vi.	Albe Vidaković, prof., Zagreb
A. Ht.	Andela Horvat, konzervator Konzervatorskog zavoda, Zagreb	A. Žć.	Dr. Andrija Živković, sveuč. prof. u m., Zagreb
A. Jk.	Aleksandar Jeločnik, kustos Nar. muzeja, Ljubljana	B. Bki.	Boris Boškovski, prof., Skopje
		B. Bu.	Dr. Branislav Bukurov, prof. VPŠ, Novi Sad
		B. C.	Branko Cisarž, prof., Beograd